

**«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І
ТОРГІВЛІ» (ПУЕТ)**

**ЕКОНОМІКА СЬОГОДНІ:
ПРОБЛЕМИ МОДЕЛЮВАННЯ ТА
УПРАВЛІННЯ**

**МАТЕРІАЛИ
XIII Міжнародної науково-практичної
інтернет-конференції**

За загальною редакцією д. е. н., професора М. Є. Рогози, Г. В.
Карнаухової

(м. Полтава, 22–23 листопада 2023 року)

**Полтава
ПУЕТ
2023**

Організаційний комітет

Голова організаційного комітету – Нестуля О. О., Лауреат державної премії України в галузі науки і техніки, заслужений працівник освіти України, ректор Полтавського університету економіки і торгівлі», далі – ПУЕТ (м. Полтава), д.і.н., професор.

Заступники голови організаційного комітету:

Педченко Н. С., перший проректор ПУЕТ (м. Полтава), д.е.н., професор.

Рогоза М. Є. – заслужений діяч науки і техніки України, академік Академії економічних наук України, академік Міжнародної академії біоенерготехнологій, науковий директор громадської спілки "Міжнародний центр досліджень соціально-економічних проблем модернізації та розвитку кооперації", завідувач кафедри економічної кібернетики, бізнес-економіки та інформаційних систем ПУЕТ (м. Полтава), д.е.н., професор;

Члени організаційного комітету:

Матвієнко Ю.С проректор з науково-педагогічної роботи ПУЕТ (м. Полтава), к.п.н.

Ткаченко А.С., директор Навчально-наукового інституту денної освіти ПУЕТ (м. Полтава), к.т.н., доцент;

Перебийніс В.І., професор кафедри економічної кібернетики, бізнес-економіки та інформаційних систем ПУЕТ (м. Полтава), д.е.н., професор;

Кононенко Ж.А., заст. завідувача кафедри економічної кібернетики, бізнес-економіки та інформаційних систем ПУЕТ (м. Полтава), к.е.н., доцент;

Карнаухова Г.В., старший викладач кафедри економічної кібернетики, бізнес-економіки та інформаційних систем ПУЕТ (м. Полтава);

Стеценко В.В., доцент кафедри управління персоналом, економіки праці та економічної теорії ПУЕТ (м. Полтава), к.е.н., доцент

Діденко Л. М., начальник редакційно-видавничого відділу ПУЕТ (м. Полтава).

У матеріалах конференції розглядаються питання моделювання, прогнозування, управління соціально-економічними системами; цифрові трансформації в економіці, державному управлінні та місцевому самоврядуванні стратегування сталого розвитку; проблеми розвитку громад і територій; модернізації і розвитку кооперації; бізнесу, перспективи електронної освіти, удосконалення освітніх програм з економіки

Матеріали друкуються в авторській редакції мовами оригіналів.
За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідальні автори.

© «Полтавський університет економіки і торгівлі 2023 рік

Програмний комітет:

- **Аймагамбетов Є.Б.**, ректор Карагандинського економічного університету Казспоживспілки, д.е.н., професор (м. Караганда, Республіка Казахстан);
- **Александра Кужер**, заступник декана, завідувач кафедри прикладних суспільних наук, професор. Сілезький технологічний університет (м. Глівіце, Польща);
- **Олексій Квілінський**, д.е.н., професор, Лондонська академія науки і бізнесу, Інститут розвитку міжнародного співробітництва (м. Лондон, Великобританія)
- **Гулієв Е.А.**, ректор Азербайджанського університету кооперації, д.е.н., професор (м. Баку, Азербайджанська Республіка);
- **Статі Статєв**, ректор Університету національної та світової економіки (м. Софія, Республіка Болгарія);
- **Факеров Х.Н.**, ректор Таджикицького державного університету комерції, д.е.н., професор (м. Душанбе, Республіка Таджикистан);
- **Ян Польцин**, д.е.н., професор, Державна вища школа імені Станіслава Сташица в м. Піла (Польща);
- **Вітлінський В.В.**, професор кафедри математичного моделювання та статистики ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» (м. Київ), д.е.н., професор;
- **Вовк В.М.**, д.е.н., професор, заслужений професор Львівського національного університету імені Івана Франка» (м. Львів);
- **Єрмаков О.Є.**, завідувач кафедри економіки праці та соціального розвитку Національного університету біоресурсів і природокористування (м. Київ), д.е.н., професор.
- **Залознова Ю.С.**, член-кореспондент НАН України, академік Академії економічних наук України, директор Інституту економіки промисловості Національної академії наук України (м. Київ), д.е.н., професор;
- **Ляшенко В.І.**, віце-президент Академії економічних наук України , завідувач відділу Інституту економіки промисловості Національної академії наук України (м. Київ), д.е.н., професор;

- **Макшишко Н.К.**, завідувач кафедри економічної кібернетики Запорізького національного університету (м. Запоріжжя), д.е.н., професор;

- **Меркулова Т. В.**, завідувач кафедри економічної кібернетики та прикладної економіки Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (м. Харків), д.е.н., професор.

- **Касьянова Н. В.** доктор економічних наук, проф. завідувач кафедри бізнес-аналітики та цифрової економіки, Національного авіаційного університету (м. Київ), д.е.н., професор.

- **Олешко Т. І.**, професор кафедри бізнес-аналітики та цифрової економіки Національного авіаційного університету (м. Київ), д.т.н., професор.

- **Ольховська О.В.**, завідувач кафедра комп'ютерних наук та інформаційних технологій ПУЕТ (м. Полтава), к.фіз.матем.наук.

- **Павлова В.А.**, професор кафедри міжнародної торгівлі та підприємництва Університету імені Альфреда Нобеля (м. Дніпро), д.е.н., професор;

- **Порохня В. М.**, професор кафедри економіки Класичного приватного університету (м.

Запоріжжя), д.е.н., д.т.н., професор;

- **Рамазанов С. К.**, заслужений діяч науки і техніки України, академік МАІ, МАНЕБ, АЕНУ, ТАУ, АТНУ, професор кафедри інформаційних систем в економіці Київського національного економічний університету, д.т.н., д.е.н., професор;

- **Роскладка А. А.**, завідувач кафедри цифрової економіки та системного аналізу Державного торговельно-економічного університету (м. Київ), д.е.н., професор;

- **Ткаченко В. А.**, академік Академії економічних наук України, заступник директора науководослідного інституту розвитку економіки та суспільства Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля (м. Дніпро), д.е.н., професор;

- **Харазішвілі Ю.М.**, академік Академії економічних наук України, головний науковий співробітник Інституту економіки промисловості Національної академії наук України, (м. Київ), д.е.н., професор;

- **Харченко О. А.**, декан факультету інформаційних технологій, доцент кафедри програмної інженерії та кібербезпеки Державного торговельно-економічного університету (м. Київ), к.т.н., доцент.

ЗМІСТ

Вітання учасників і гостей XIII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Економіка сьогодні: проблеми моделювання та управління»..... 15

СЕКЦІЯ 1 УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМИ СИСТЕМАМИ, ПРОЦЕСАМИ ТА ЇХ МОДЕЛЮВАННЯ І ПРОГНОЗУВАННЯ..... 19

Абрамович К.І., Фінансова криза як невід’ємна складова процесу розвитку міжнародної економічної системи..... 19

Бакін С.П., Особливості маркетингового управління обслуговуванням клієнтів.....23

Буренко А. С., Карпінський Б. А., Реалізація публічного адміністрування в соціальній сфері26

Волканова А.В., Соціально-економічні виклики розвитку міжнародного ринку логістичних послуг.....28

Дранченко М., Обліково-аналітична інформація як визначальний чинник у забезпеченні антикризового управління підприємством32

Залознова Ю.С. , Новікова О.Ф. , Модернізація управління промисловим розвитком у контексті трудоворесерсної безпеки .35

Злотя І. С., Черногор Н. С., Види логістичної діяльності та логістичних функцій41

Ігнатович О. С., Роль жіночого підприємництва у сучасній економіці та можливості для розвитку гендерної рівності.....46

Камінська Л.В., Куран О.Ю., Супрун А.Ю., Белінська Г.В., Моделювання та управління економікою в Україні48

Коваленко Л., Особливості актів державного управління.....51

Корінь О.С., Формування фінансово-валютної ситсеми ес в умовах BREXIT54

Коротенко В.В., Класифікація маркетингових ризиків60

Кулак А. М., Рогоза М. Є., Особливості процесів в економіці України під час повномасштабної війни63

Литвин О., Косач О., Вплив міжнародних фінансових центрів на стратегії соціальної відповідальності підприємств.....67

Лядський І.К., Соціальний інтелект в управлінні соціально-економічними системами та процесами.....	70
Ляшевська О.І., Яценко О.А., Моделювання діяльності служби цивільного захисту	72
Ляшевська О.І., Безугла Ю.С., Розрахунок моделювання діяльності служби цивільного захисту	75
Маліновська О.Я., Федоров С.М., Роль державного управління у відновленні фінансової інфраструктури у повоєнний період в Україні	78
Д.Р. Мартиненко, Формування стратегії просування продукції підприємства	82
Олешко Т.І., Лещинський О.Л., Управління проєктними ризиками.....	86
Охтень О.О, Дасів., А.Ф., Огляд програмних систем моделювання розвитку смарт-промисловості.....	88
Погребняк А.М., Напрями планування нової продукції на підприємстві.....	95
Подвисоцька В.О., Чугаєв О.А, Розвиток міжнародних інтеграційних процесів азійсько-тихоокеанського регіону в умовах нового регіоналізму.....	98
Попик Н.В., Романюк Д.І., Моделювання розвитку економіки України в умовах військового стану	102
Решетняк Т. В., Комплексна оцінка фінансової стійкості підприємства на основі методів системного економічного аналізу	105
Рибалко-Рак Л.А., Чорнобай Є.П., Дяченко О.С., Формування системи бізнес-процесів підприємства у контексті стійкого розвитку.....	108
Скорик Г. Ю., Намонюк В. Є., Тенденції на міжнародних фінансових ринках.....	110
Сухомлін І.М., Становлення та розвиток екологічного маркетингу	114
Тимкович О. І. Шозда О. М., Характеристика сутності поняття «конкуренція»	117

Стець А.Ю., Беспятюк М.В. Кудельський В.Е., Принципи тейлора в сучасному менеджменті.....	119
Фасолько Т.М., Кубіна А. П., Теорія ігор як універсальний математичний інструмент економіки	121
Харазішвілі Ю.М., Ляшенко В.І., Моделювання впливу інноваційної та науково-технологічної діяльності на економічне зростання та рівень сталого розвитку.....	126
Хижняк І. М. Нормативне забезпечення обліку товарів підприємства	130
Чеверда С.С., Янкін Д.М. Застосування нечіткого моделювання при управлінні проєктами.....	134
Чиженко О.О. Інноваційні стратегії управління та ефективність підприємства	137
Шамардін А.О., Поліщук Л.С. Міжнародна торгівля в умовах збройних конфліктів.....	140
Шевченко О.П., Стратегічні рішення при формуванні позитивного іміджу підприємства	145
Юрченко Т.С., Негода А.В. Міжнародні логістичні центри: особливості функціонування.....	148

СЕКЦІЯ 2. ЦИФРОВІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В ЕКОНОМІЦІ, ДЕРЖАВНОМУ УПРАВЛІННІ ТА МІСЦЕВОМУ САМОВРЯДУВАННІ.

Koldovskiy A. Ai-driven cbdc: unlocking transformative synergies in modern monetary systems	152
Бачик В. І. Цифрові трансформації в економіці, державному управлінні та місцевому самоврядуванні.....	155
Белінська Г.В., Порхачов М.О., Ринки електронної комерції та інтернет-платформи як елементи глобальної економіки	160
Будніков Я.Є., Русак Д. М., Цифрові трансформації в економіці та їх вплив на процеси злиття та поглинання підприємств.	165
К.М. Бушинська. Технологічна складова децентралізації глобалічних фінансів.....	167
Вербицька М.О., Вплив цифровізації на управління в міжнародних фінансових центрах	171

Габенко М.М., Яценко В.В., Перспективні технології для розвитку електронної комерції в Україні	174
Дегтярьов І.І., Впровадження цифрових інновацій на міжнародному ринку деривативів.....	176
Доротюк В.В., Захаркевич Н.П., Вплив цифрових технологій на розвиток малого бізнесу в регіонах	178
А.К. Єлісеєв, Комплексний підхід до технічної та фінансової інфраструктури для міжнародної електронної комерції в державному управлінні	181
Коваль Є.В., Фаренюк Н.В. The place and role of artificial intelligence-based fintech startups in the system of decentralized finance	183
Коломієць Я.Р. Роль криптовалютних деривативів у цифровій трансформації економіки	187
Колотило М.Р., Герасименко О.В. Цифрова трансформація державного управління	190
Коритко Т.Ю., Структура управління організацією змін в контексті цифрової трансформації	194
Кришталь Г.О., Панін Є.В. Цифрові трансформації в економіці: відновлення, інновації та зміни	198
Нагорний П.Д. Фактори впливу на якість готівки в обігу	202
Осіпова Л. В., Лозинська А. А., Цифровізація економіки України	207
Литвиненко П.О., Проблеми управління цифровими трансформаціями на підприємствах у сучасних умовах	212
Матвійчук А.Ю., Поліщук Л.С. Тенденції та перспективи застосування цифрових платформ та штучного інтелекту в економіці сингапуру.....	216
Найда О. А., Хома С. В. Імплементация європейського досвіду та його гармонізація в контексті нормативно-правового забезпечення криптоактивів в Україні	219
Нечипоренко А.В. Цифрова трансформація фінансової системи України	221

Омельченко Б.В. Міграція висококваліфікованої робочої сили в цифровій економіці	225
Орел А. В. Розвиток інновацій в умовах глобальної цифрової трансформації	228
Плиса В. Й., Плиса З.П., Методи, принципи та технологія управління ризиками інтеграції цифрових технологій у бізнес-процеси страховика	230
Приходько І.С., Негода А.В. Розвиток міжнародних фінансових ринків через призму інновацій	234
Рогоза М. Є., Вівтоніченко Я.В., Євтух А.І., Політика цифровізації економіки та її вплив на стратегування розвитку	238
Поліщук Л.С., Сівковська, К.О., Роль цифрової трансформації в контексті розвитку Європейського енергетичного союзу	241
Namoniuk V., Taranenko K., The digital transformation of finance: impacts on markets, banking and governance	245
Тарануха Т.П., Соціальна сфера в епоху цифрових інновацій: нові горизонти й можливості	248
Товма В.А., Кононенко Ж.А., Цифрові фінансові послуги в Україні	251
Цвілій С.М., Повоєнна цифрова туристична екосистема	254
Черкашина В.В., Кононенко Ж.А., Каарнаухова Г.В., Значення порталу «Дія» в суспільному житті	256
Shtogrin K.V., Savchuk V.O., Navigating digital horizons: Ukraine's transformative role and integration in the eu context	263
СЕКЦІЯ 3. СТРАТЕГУВАННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	268
Андрійшина А.В., Особливості розвитку альтернативної енергетики єс на сучасному етапі становлення глобальної економічної парадигми	268
Воронько-Невіднича Т. В., Прошкін В. С. Особливості стратегічного управління агропродовольчою сферою в умовах воєнного стану	272
О. Ю. Гуда, Інтеграція штучного інтелекту в економіку для досягнення сталого розвитку	275

Дорошук О.В., Зелені облигації як тренд у сучасному економічному середовищі сталого розвитку	278
Льїна М.В., Моделювання резиліентності екосистем до зовнішніх впливів: регіональний аспект	281
Костогриз В.Г., Жнець В.І., Обґрунтування фінансової стратегії розвитку підприємства в умовах війни	284
Мацибора Т.В., Передумови сталого розвитку сільського господарства України.....	287
Микитенко В. В., Оцінювання якості просторового розвитку господарських систем	291
Овецька О.В., Індикатори операційної діяльності підприємств водопостачання та водовідведення в контексті сталого розвитку	294
Ольшанікова О.М., Жалдак Г. П. Підвищення рівня конкурентоспроможності підприємства на засадах логістики..	297
Папук Д.О. Роль індустріальних парків в індустрії 4.0	300
Полянська А.С., Михайлишин Х.В., Концептуальні засади взаємозв'язку між енергетичним переходом та енергетичною ефективністю підприємств	304
Рогоза М. Є., Козодуб В.С., Максимчук Р.Ю., Шило В.І., Науково-методичні аспекти дослідження регіону та його суб'єктів на засадах стратегії смарт-спеціалізації	307
Станіславова Д.П., Трансформація економіки України внаслідок інтеграції до ЄС	311
Супрун І.С., Сучасна зовнішньоекономічна політика Японії як інструмент стратегування сталого розвитку.....	314
Чайченко В. В. Русак Д. М. Роль суверенних фондів добробуту в досягненні цілей сталого розвитку	316

СЕКЦІЯ 4. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГРОМАД, ТЕРИТОРІЙ, СУБ'ЄКТІВ

ГОСПОДАРЮВАННЯ.....	320
Beley S.I., Fedorovych I.V., System of factors influencing the competitiveness of the enterprise	320

Бородіна О.А., Бордін В.А., Білогуб Г.А. Децентралізовані фінанси як інструмент забезпечення сталого розвитку громад	323
Булєєв І., Соціально-економічні функції інвестицій у розвитку суб'єктів господарювання	326
Гудзь В.С., Самомотивація менеджера як основа досягнення успіху	328
Погоріла К. Д., Осіпова Л. В. Поведінки споживача в умовах сучасного ринку в Україні	330
Клиба А.І., Кононенко Ж.А., Карнаухова Г.В.Економічні фактори виробничого середовища на підприємстві	334
Копил Є.М., Маркетинг персоналу: функції та принципи	337
Костенко А.С., Сучасні перешкоди сталого розвитку об'єднаних територіальних громад	340
Кужелєв М. О., Вплив військового пдфо на формування доходів місцевих бюджетів в умовах війни	343
Кужим В.А., Кононенко Ж.А. Ділова активність підприємства	346
Лемешко А.Д., Динаміка товарної структури зовнішньої торгівлі одягом	349
Мазур К.В , Юричина І.А., Децентралізація органів місцевого самоврядування	353
Мельник Н.Л., Маліновська О. Я.,Соціально-економічні проблеми розвитку громад в умовах війни	356
Мешал О.Ю., Ринок парфумерно-косметичних товарів та їх якість	359
Миколенко І.Г., Кучіна А.О.,Витрати підприємства та управління ними	362
Мочонов Д.В, Інвестиційна діяльність Китаю на зовнішніх ринках	364
Павлова В.А., Роль бізнесу у розвитку національної економіки	367
Павлюк Т.І., Система державної соціальної підтримки населення у формі субсидій	369

Панько А.Ю., Кононенко Ж.А., Формування фінансових ресурсів підприємств.....	372
Педченко Н.С., Побшибна В.Д. Екологічний рейтинг як детермінанта інвестиційного розвитку регіонів: аналіз та перспективи (на прикладі Полтавської області).....	375
Педченко Н.С., Копошинська М.С. Міжбюджетні відносини України в умовах воєнного стану	381
Перебийніс В.І., Вітрюк Н.М., Управління енергетичною ефективністю торговельних підприємств	387
Перебийніс В. І., Безрук Д. І., Енергетична ефективність бізнес-процесів	392
Пилипенко О.В., Соціально-економічні проблеми малого та середнього підприємництва і розвитку кооперацій в Україні та світі	396
Помаза-Пономаренко А.Л., Стратегування розвитку громад у напрямку забезпечення безбар'єрного розвитку туризму.....	399
Ракуха А. М., Осіпова Л. В. Проблеми міграції та трудової міграції українців.....	403
Рогоза М. Є., Гермаш В.О., Кулак А.М., Кузуб С.В., Підходи формування промислової політики в умовах розвитку економіки знань.....	407
Романюк І.А., Сучасні виклики та можливості у соціально-економічному аспекті туристичного бізнесу	411
Руденко А.А., Кононенко Ж.А., Вплив державної підтримки виробництва товарної продукції	414
Худь Т.Р.Економіка сьогодні: проблеми моделювання та управління	416
Чешко, В.А. Формування маркетингу відносин на підприємстві	419
СЕКЦІЯ 5 СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА І РОЗВИТКУ КООПЕРАЦІЙ.....	423
Ананьїн Д.С., Аналіз поточного стану венчурних інвестицій ..	423

набуттям торговельних зв'язків. Розвиток кооперативного руху в Україні залежить від програм державної підтримки, проте їх кількість та якість не дозволяють брати участь підприємствам з незначними резервами фінансових ресурсів, а процес отримання такої державної допомоги є досить складним [5; 6].

У світі існує ряд дієвих прикладів організації фінансової допомоги, зокрема GIZ, DOBRE, Usaid та Міжнародний фонд «Партнерство за сильну Україну».

Отже, для вирішення основних проблем соціально-економічного розвитку малого та середнього бізнесу, а також кооперацій в Україні можна запропонувати зменшити податковий тягар, паралельно роблячи більш жорстким покарання за несплату податків. Реальні кроки у боротьбі з корупцією і бюрократизацією економіки дозволять покращити бізнес-клімат держави та підвищити довіру інвесторів. Використовуючи приклад розвинутих країн світу можуть бути розроблені нові державні заходи, які допоможуть позбавитися високого податкового навантаження, нерівності прибутку та економічної нестабільності в сфері малого та середнього бізнесу.

Список використаних джерел

1. Фліссак Н. Малий бізнес в Україні: проблеми та перспективи розвитку. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0117697-04#Text>
2. Ремінський М.М., Глущенко Я. І. Тенденції і проблеми розвитку малого та середнього бізнесу в Україні. *Економічний вісник НТУУ «КПІ»*. 2019. №16. С. 225–232.
3. CORRUPTION PERCEPTIONS INDEX. URL: <https://www.transparency.org/en/cpi/2022/index/ukr>
4. Податки під час війни. Державна податкова служба України. URL: <https://tr.tax.gov.ua/media-ark/local-news/print-581820.html>
5. Kuzhelev M. A. Analytical Processing and analysis of financial information. *Finansy, uchet, banki*. 2001. № 5, pp. 36–41.
6. Kuzhelev M. A. Corporate governance: essence and elements. *Ekonomika i organizaciya upravlinnya*. 2008. vol. 3, pp. 51–58.

Помаза-Пономаренко А.Л., Стратегування розвитку громад у напрямку забезпечення безбар'єрного розвитку туризму

А.Л. Помаза-Пономаренко, доктор наук з державного управління, старший дослідник, Національний університет

СТРАТЕГУВАННЯ РОЗВИТКУ ГРОМАД У НАПРЯМКУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗБАР'ЄРНОГО РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ

Вивченню проблем державної політики у туристичній сфері присвячені наукові праці О. Ахмедової, О. Білотіла, С. Домбровської, Є. Козловського, Н. Леоненко, І. Парубчака, М. Поколодної, О. Поступної, С. Сисоєвої, Д. Тюріної, В. Шведун, Е. Щепанського та ін. [1; 3]. Не применшуючи здобутків учених, можемо відзначити, що існує необхідність у комплексному науковому дослідженні як теоретичних, так і практичних аспектів стратегування розвитку громад у напрямку забезпечення безбар'єрного розвитку туризму з позиції того, що він є об'єктом публічного управління.

Безбар'єрність розвитку найважливіших сфер суспільної життєдіяльності – це філософія держави, суспільства й окремо взятих громадян. Починаючи з 2021 року, в Україні активізувалися питання щодо забезпечення безбар'єрності в таких сферах: освітній, інформаційній, цифровій, економічній тощо. Ці пріоритетні сфери визначені у Національній стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року [4]. Стратегія була прийнята на вимогу Президента України у 2021 році.

Перед тим (у 2017 році) в Україні була схвалена Стратегія розвитку туризму і курортів на період до 2026 року [5]. Вона передбачає важливість забезпечення безбар'єрного туризму, насамперед, для осіб з інвалідністю. У той же час, поза увагою залишаються інші категорії осіб. Проте рівність прав громадян і їхній захист мають гарантуватися для всіх людей незалежно від їхньої статі, віку, рівня добробуту та ін. Дана ситуація склалася через те, що останніми роками проблематика безбар'єрності розглядалася з позиції захисту прав саме маломобільним особам. І це притаманно було і для країн з високим рівнем соціально-економічного розвитку, і для України. У той же час, Всесвітня організація туризму визнала, що безбар'єрність розвитку туризму включає більш широкий спектр «доступних» послуг для населення.

Через повномасштабну агресію проти України зростає кількість військових і цивільних людей, які потребують лікування й оздоровлення. Реалізація відповідних прав громадян сьогодні та в найближчій перспективі буде одним із найактуальніших питань для

нашої держави. Зважаючи на це, її головним завданням є дієва реалізація державної соціально орієнтованої політики на всіх рівнях управління – центральному, регіональному та місцевому. Безбар'єрність – це безперешкодний і рівний доступ громадян до державних послуг, що надаються на місцях. Рівень громади є стратегічним, адже саме він передбачає персоніфікацію механізмів реалізації можливостей місцевих мешканців щодо забезпечення власного соціально-економічного розвитку. Проте перед тим, як докладати зусиль на рівні громади для забезпечення її безбар'єрного розвитку, у т.ч. у туристичній сфері, слід оновити вітчизняне законодавство в цій сфері:

- 1) Закон України «Про туризм» (1995 р.);
- 2) Стратегія розвитку туризму і курортів на період до 2026 року [2; 5].

Зрозуміло, що розробники загально державного стратегічного плану розвитку туризму не могли спрогнозувати вплив позасистемних факторів, але повинен був містити вимогу щодо забезпечення його безпековості та доступності.

Після вдосконалення Стратегії розвитку туризму і курортів на період до 2026 року доцільно забезпечувати сталий розвиток туристичної сфери в громадах, що має відобразитися в оновлених стратегіях регіонального розвитку. Аналіз чинних стратегій регіонального розвитку в Україні дає підстави стверджувати, що на її теренах ще не напрацьована повсюдна управлінська практика щодо забезпечення безбар'єрності на місцях. Відтак, місцевим органам державної влади необхідно змінювати підходи до управління соціально-економічним розвитком у бік забезпечення його безпековості та безбар'єрності. Це необхідно зробити ще й з огляду на європейську тенденцію щодо збільшення кількості людей похилого віку та осіб з інвалідністю, не є виключенням в цьому й Україна.

Тому важливо зменшувати протистояння між площиною теорії управління та площиною її практичної реалізації через застосування наукових підходів, що дозволять унеможливити поширення на практиці проблем, що можуть трансформуватися в соціально-політичні кризи.

Щодо туристичної сфери України, то в її межах останнім часом набули поширення протистояння «теорія – практика», зокрема, зумовлені впливом позасистемних факторів. Свідченням цього впливу є фінансова-економічна криза (2008 р.), революція та

зовнішня агресія проти України (2014 р., 2022 р.), виникнення та поширення пандемії COVID-19 (2019–2022 рр.) тощо. У межах фундаментальної науки розроблено концепт, зокрема, щодо важливості забезпечення принципу «людиноцентризму» в усіх сферах суспільної життєдіяльності. На жаль, у туристичній сфері України цей принцип був певною мірою проігнорований, як результат, акцентувалася увага на комерціалізації зазначеної сфери. Зрозуміло, що туристична індустрія передбачає впровадження такого головного правила бізнесу: отримання прибутку в найкоротші терміни за найменших витрат. У той же час, реалії засвідчують, що не можна все комерціалізувати та прагнути оперативного отримання ефекту без забезпечення стратегічності розвитку туристичної сфери загалом і туристичної індустрії зокрема. Така стратегічність, на наш погляд, передбачає забезпечення соціальної орієнтованості державної політики та діяльності бізнесу. Зважаючи на те, що туристична сфера відноситься до невиробничих сфер економіки, регулювання такої сфери має відзначатися ліберальним підходом і застосуванням непрямих методів державного впливу. На цій підставі вважаємо, що ці методи повинні бути стимулюючо-мотиваційними (наприклад, надання податкових пільг суб'єктам підприємницької діяльності в туристичній сфері за умови, якщо вони забезпечують безбар'єрний розвиток туризму в окремо взятому регіоні).

Отже, соціальна орієнтованість і безбар'єрність у туристичній сфері вимагає забезпечення розвитку відповідних її видів (туризму людей похилого віку, осіб з інвалідністю, маломобільних осіб, вагітних жінок, лікувального туризму, оздоровчого туризму, пізнавального туризму, екологічного туризму, сільського зеленого туризму, е-туризму та ін.).

На жаль, ці види туризму з вищевказаних залишилися без уваги управлінців у забезпеченні їхнього розвитку. Тому ці види, як і необхідна для них інфраструктура, були занедбані та подекуди втрачені. Як результат, сьогодні Україна та її громадяни стикнулися з проблемою відсутності належно функціонуючих соціально орієнтованих доступних видів туризму, а, відтак, з неможливістю здійснити належне лікування й оздоровлення людей.

Отже, наступна Стратегія розвитку туризму та курортів України має визначати, що всі державні та недержавні програми, заходи, інструменти тощо повинні бути спрямовані на «людину», а також на безпечний і безбар'єрний її відпочинок, лікування, оздоровлення

тощо. Уже сьогодні необхідно створити модель, з одного боку, антикризового управління в туристичній сфері, а з другого – стратегічної модернізації зазначеної сфери на рівні регіонів. При цьому безбар’єрність має бути ключовою як за антикризового управління, так і за стратегічного. На цій підставі зазначимо, що подальші наукові розвідки повинні бути присвячені зазначеному напрямку.

Список використаних джерел:

1. Домбровська С., Помаза-Пономаренко А., Рибальченко Н. Туризм і право на нього в контексті гарантування безпеки: монографія. Харків, 2022. 272 с.
2. Закон України «Про туризм». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80#Text>.
3. Леоненко Н.А. Державне регулювання туристичної сфери: теорія, методологія, практика: монографія. Х.: НУЦЗУ, 2021. 325 с.
4. Про схвалення Національної стратегії із створення безбар’єрного простору в Україні на період до 2030 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.04.2021 року № 366-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/366-2021-%D1%80#Text>.
5. Стратегія розвитку туризму і курортів на період до 2026 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/168-2017-%D1%80#Text>.

Ракуха А. М., Осіпова Л. В. Проблеми міграції та трудової міграції українців

А. М. Ракуха, здобувач вищої освіти

*Л. В. Осіпова – науковий керівник, канд. екон. наук, доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут ДТЕУ*

ПРОБЛЕМИ МІГРАЦІЇ ТА ТРУДОВОЇ МІГРАЦІЇ УКРАЇНЦІВ

Трудова міграція робочої сили є важливим аспектом міжнародних економічних відносин. На рубежі ХХ - ХХІ століть, проблеми, пов'язані із трудовою міграцією, загострились в усьому світі. Політики, експерти та вчені докладають багато зусиль для вирішення проблем зовнішньої міграції. Ця проблема є актуальною